РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ



НОМЕР ЖУРНАЛУ

№ 2 (55)

Березень – квітень 2024 р.

DOI 10.53672/ej.2.2024

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій з 2015 року, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

DOI: 10.53672/ej.2.2024

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

Електронне видання

Виходить один раз на два місяці

Засновано у травні 2016 року

2024, № 2 (55)

березень – квітень 2024 р.

Київ
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.2.2024[1]
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000

Ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785)

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович[3]

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08[2]

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025

С89 **Судово-психологічна експертиза.** Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферат.-наук. online журн. — 2024. — № 2 (55) (березень – квітень 2024). — 52 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Журнал присвячений теорії і практиці судово-психологічної експертизи, застосуванню поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності. Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Для судових експертів, психологів, поліграфологів, правників, науковців і здобувачів освіти.

УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів. Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються. За точність викладеного матеріалу та достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори. Зміни тексту та скорочення, що не впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією без узгодження з автором. Комерційне використання матеріалу заборонено. Авторські права належать їх авторам. Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту.

Електронна сторінка номера — див. «Посилання»[1]

Журнал включено до: Google Scholar, ISSN Portal, Crossref, Реєстр наукових видань України, Polska Bibliografia Naukowa (PBN), Реєстр суб'єктів у сфері медіа.

Випуск сформовано в електронному архіві журналу з матеріалів, оприлюднених на сайті видання; дати першого оприлюднення зазначено біля кожного матеріалу.

© Автори матеріалів, 2024
© Видавник Назаров О. А., оформлення PDF-версії, 2024

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (стаж експертної діяльності з 2000 р.), поліграфолог, правознавець

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (психологічні науки)

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика» (юридичні науки)

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика», здобувач ступеня доктора філософії (юридична психологія)

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор; Одеський державний університет внутрішніх справ

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, заслужений юрист України; Національна академія внутрішніх справ

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор; Державний науково-дослідний інститут МВС України

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор; Національний університет «Одеська юридична академія»

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік Академії економічних наук України; Дніпровський державний технічний університет

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент; НТУ «Харківський політехнічний інститут»

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор; професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент; Київський університет інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент; ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент; Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук; Одеський державний університет внутрішніх справ

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент; ПВНЗ «Міжнародний класичний університет ім. Пилипа Орлика»

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса (Полтавське відділення), атестований судовий експерт

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник; Харківський НДІ судових експертиз ім. М. С. Бокаріуса, атестований судовий експерт

Савостін О. П. — старший судовий експерт; Одеський НДІ судових експертиз, атестований судовий експерт

Лисенко А. Б. — експерт-поліграфолог; Міжнародна асоціація професіоналів у поліграфології (AIPP)

Шаповалов В. О. — експерт-поліграфолог, атестований судовий експерт; ГО «Колегія поліграфологів України»

Зміст

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ 4

ПЕРЕДМОВА 8

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 13

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань *13*

Назаров О. А. Реєстри судових експертів в країнах Європейського Союзу: Австрії, Чехії, Греції, Франції, Нідерландів, Румунії, Словенії, Латвії, Естонії, Литви та інших 17 країнах - членів ЄС 13

1.2. Проблемні аспекти застосування поліграфа *16*

Назаров О. А. Порушення прав судових експертів "по-українські": правоохоронні органи із залученням слідчих суддів отримують тимчасовий доступ до висновків експертів, обшуки, а сторона захисту ініціює перевірки через органи Мін'юсту дій та рішень судових експертів 16

1.3. Судово-психологічна експертиза *19*

Військова психодіагностика: в 2021 році на базі 169-го Навчального центру імені князя Ярослава Мудрого фахівцями проводилось випробування військового мобільного психолого-діагностичного комплексу 19

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд). Якщо особа через психічну хворобу не може надати усвідомлену письмову згоду на поміщення її до психіатричного закладу, то таке поміщення потребує виключно рішення суду – КЦС ВС 22

1.4. Судова практика *26*

Міністерство юстиції України. Міністерство юстиції України буде здійснювати аналіз прийнятих рішень дисциплінарної палати ЦЕКК щодо притягнення судових експертів до дисциплінарної відповідальності з метою визначення та узагальнення типових дисциплінарних проступків експертів 26

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд). Апеляційний суд вправі запросити висновок органу опіки та піклування про дозвіл на припинення частки дитини у праві власності – КЦС ВС. 29

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 33

Управління "М" (медіа) ДЗНД СБУ - офіційна назва - Управління контррозвідувальних заходів із захисту національної інформаційної сфери. В січні 2024 року журналістами зафіксовано факт можливого порушення прав журналістів з боку працівників цього управління 33

#просто_про_суд: відкритий та закритий розгляд справи – коли суд приймає рішення про закрите судове засідання 33

Судова практика. Неможливість апеляційного оскарження ухвали суду 1-ї інстанції про відмову в задоволенні клопотання про поновлення провадження у справі: позиція КАС ВС 34

Що таке протокол судового засідання - нагадує Черкаський апеляційний суд 34

Відкладення розгляду справи – підстави, причини, наслідки неявки учасників процесу: розповідає Іванівський районний суд Одеської області 34

24 серпня 2023 року на посаду завідувача Київського відділення Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз призначено Іщенко Олега Борисовича 35

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 38

Програма «Аналізатор психологічної стійкості 2022.1». 38

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 40

ВИМОГИ ДО СТАТЕЙ І ТЕЗ АВТОРІВ 43

ВІДОМОСТІ ПРО ЖУРНАЛ 46

ВИХІДНІ ДАНІ 52

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Передмова

Наш журнал — реферативно-науковий. Поряд з авторськими статтями, які вперше публікуються саме тут, ми подаємо реферати вже опублікованих праць: наукових статей, посібників, оглядів судової практики, офіційних документів. Реферат стисло передає зміст першоджерела; біля кожного такого матеріалу є позначка «Реферат», анотація та бібліографічний опис першої публікації. Так журнал показує, що нового з'явилося в науці й практиці, і веде читача до оригіналу.[1]

Шановні колеги! Судова експертиза — професія для тих, хто не зупиняється на першому поясненні. Номер 2024, № 2 (55) за березень–квітень 2024 року пропонує 6 матеріалів про нормативне регулювання експертизи, правові позиції Верховного Суду, судово-психіатрична експертиза.

> *Цікавий факт зі світу судової експертизи. 1984 року Е. Гайзельман, Р. П. Фішер та співавтори в Journal of Police Science and Administration повідомили, що когнітивне інтерв'ю дає від очевидців значно більше правильної інформації і не збільшує кількості помилкової. У 2024 році минає 40 років від цієї події.*[2]

Почніть читання з матеріалу «Реєстри судових експертів в країнах Європейського Союзу: Австрії, Чехії, Греції, Франції, Нідерландів, Румунії, Словенії, Латвії, Естонії, Литви та інших 17 країнах - членів ЄС». Якщо після нього у вас з'являться власні запитання, це добрий знак: так починається науковий пошук. Пишіть до журналу — ми публікуємо дослідження науковців і практиків.

Редакція журналу

> **Цифри війни.** Війна, яку російська федерація розв'язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 30 квітня 2024 р.

> Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 10 946 цивільних осіб, серед них 608 дітей, і поранення 21 154 цивільних осіб, серед них 1 385 дітей. За кожною цифрою — людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[3]



Палац студентів Одеської юридичної академії, охоплений вогнем після російського ракетного удару 29 квітня 2024 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.[4]

ПАМ'ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО



Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загину-

ла, її син зазнав поранення[5]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Татові» (04.12.2014)[6]

Читати вірш «Татові» у збірнику (с. 16)

> **Судді — жертви війни.** Станом на 30.04.2024 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинули щонайменше троє суддів: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[5]; Дмитро Константинов (суддя Красноградського районного суду Харківської області, 29.10.2022)[7]; Анатолій Нагорний (голова Веселівського районного суду Запорізької області, загинув на фронті в листопаді 2023 р.)[8]. За даними Державної судової адміністрації, які в травні 2023 р. оприлюднив голова Ради суддів України, загинули семеро суддів і працівників апаратів судів, ще дев'ятеро зазнали поранень; у лавах ЗСУ тоді служили 54 судді[9]. Пам'ятаємо кожного.

REFERENCES

1. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Enhancement of Eyewitness Memory. An Empirical Evaluation of the Cognitive Interview (NCJRS abstract). URL: https://ojp.gov/ncjrs/virtual-

library/abstracts/enhancement-eyewitness-memory-empirical-evaluation-cognitive (data zvernennia: 04.11.2026).

3. HRMMU/OHCHR, "Ukraine: Protection of civilians in armed conflict — April 2024 update" (opubl. 10.05.2024). URL: https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-05/Ukraine%20-%20protection%20of%20civilians%20in%20armed%20conflict%20%28April%202024%29_ENG.pdf (data zvernennia: 04.11.2026).

4. DSNS Ukrainy. Palats studentiv Odeskoi yurydychnoi akademii, okhoplenyi vohnem pislia rosiiskoho raketnoho udaru 29 kvitnia 2024 r [The Students' Palace of the Odesa Law Academy Engulfed in Fire After a Russian Missile Strike on 29 April 2024] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Destructions_in_Odesa_after_Russian_attack,_2024-04-29_(02).jpg (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Suddiu z Chernihova vbyly pry sprobi evakuatsii [Judge from Chernihiv Killed While Trying to Evacuate]. Sudovyi reporter : vebsait. 2022. 4 berez. URL: https://sudreporter.org/suddyu-z-chernigova-vbyly-pry-sprobi-evakuacziyi/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

6. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

7. Spivchuttia [Condolences] : [u zviazku iz zahybelliu suddi Krasnohradskoho raionnoho sudu Kharkivskoi oblasti D. S. Konstantynova]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2022. 30 zhovt. URL: https://court.gov.ua/archive/1339620/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

8. Zakhyshchaiuchy Ukrainu, zahynuv holova Veselivskoho raionnoho sudu Zaporizkoi oblasti Anatolii Nahornyi [Anatolii Nahornyi, Head of the Vesele District Court of Zaporizhzhia Region, Killed Defending Ukraine]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2023. 26 lystop. URL: ht-

tps://rsu.gov.ua/ua/news/zahisauci-ukrainu-zaginuv-golova-veselivskogo-rajonnogo-sudu-zaporizkoi-oblasti-anatolij-nagornij (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

9. Holova RSU — pro robotu sudiv pid chas viiny, konkurs do VKKS, spravy shchodo voiennykh zlochyniv ta suddiv na fronti [Head of the Council of Judges of Ukraine on the Work of Courts in Wartime, the Competition to the HQCJ, War Crimes Cases and Judges at the Front]. Sudova vlada Ukrainy : ofitsiinyi vebportal. 2023. 8 trav. URL: https://court.gov.ua/press/news/1419134 (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 1. Наукові публікації (статті, реферати статей)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію. До наукових публікацій подано розширену анотацію українською мовою з ключовими словами та англомовну анотацію (Abstract, Keywords); наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

Реєстри судових експертів в країнах Європейського Союзу: Австрії, Чехії, Греції, Франції, Нідерландів, Румунії, Словенії, Латвії, Естонії, Литви та інших 17 країнах - членів ЄС[1]

Назаров О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 27.07.2024 · **DOI: 10.53672/ej.2.2024.01**[1]

Анотація. Відкриті реєстри судових експертів дають судам і сторонам змогу знайти фахівця потрібної спеціалізації та перевірити його статус. О. А. Назаров пропонує, за власною оцінкою, першу в Україні ґрунтовну працю про стан таких реєстрів у Європейському Союзі. Автор спирається на матеріали Європейського порталу електронного правосуддя та проєкту «Знайди експерта» Європейського інституту експертизи та експертів (EEEI), а також офіційні сайти міністерств юстиції, судів і професійних палат. Огляд побудовано за єдиною схемою: хто веде реєстр, чи є він загальнонаціональним і публічним, які професійні об'єднання допомагають у пошуку експерта; для кожної держави наведено інтернет-адреси. Охоплено всі 27 держав — членів ЄС (Латвію та Естонію подано разом), а окремим пунктом — Англію. Простежуються кілька моделей. Національні реєстри ведуть міністерства юстиції Австрії, Бельгії, Чехії, Литви, Угорщини, Люксембургу, Румунії, Словаччини та Словенії; у Болгарії, Хорватії, Італії, Польщі (42 суди) і Франції (Касаційний та апеляційні суди) списки формують суди; у Німеччині діє «цеховий» принцип: реєстри ведуть торгово-промислові, ремісничі, сільськогосподарські, архітектурні та інженерні палати, а спеціалізацій налічується близько 200–300; у Нідерландах незалежний NRGD з 2010 р. реєструє експертів для кримінальних проваджень. У Фінляндії, Швеції та Ірландії офіційних списків немає, на Кіпрі й у Греції доступ громадськості до них обмежений. Окрему увагу приділено судовій психології: поділ на психологію дорослих, дітей і підлітків та експертизу із застосуванням поліграфа в Латвії та Естонії, три психологічні експертні спеціальності у Словенії, розділ судової психіатрії, психології та ортопедагогіки в NRGD, поліграфологія серед 13 атестованих спеціальностей Румунії. Для Англії описано комерціалізацію судово-експертних послуг, роль Регулятора судово-експертної діяльності, акредитацію за ISO 17025 та ISO 17020 і припинення ведення реєстру CRFP у 2009 р. Праця слугує довідником для українських суддів, ад-

вокатів і експертів та аргументом у дискусії про модель реєстру судових експертів в Україні.

Ключові слова: реєстр судових експертів, Європейський Союз, судова експертиза, Європейський портал електронного правосуддя, EEEI, атестація судових експертів, NRGD, судово-психологічна експертиза, експертиза із застосуванням поліграфа, порівняльне правознавство.

Registers of Forensic Experts in the European Union: Austria, the Czech Republic, Greece, France, the Netherlands, Romania, Slovenia, Latvia, Estonia, Lithuania and 17 Other Member States

Nazarov O. A.

Abstract. Public registers of forensic experts allow courts and parties to find a specialist and verify his or her status. This survey by O. A. Nazarov, presented as the first comprehensive Ukrainian study of the subject, covers all 27 EU member states, with Latvia and Estonia treated together, plus England. It relies on the European e-Justice Portal, the Find an Expert project of the European Expertise and Expert Institute (EEEI) and the websites of ministries of justice, courts and professional chambers, giving links for each country. Several models emerge. Ministries of justice keep national registers in Austria, Belgium, the Czech Republic, Lithuania, Hungary, Luxembourg, Romania, Slovakia and Slovenia; courts compile lists in Bulgaria, Croatia, Italy, Poland and France; in Germany chambers of commerce, crafts, agriculture, architects and engineers keep registers covering some 200–300 specialisations; in the Netherlands the independent NRGD has registered experts for criminal cases since 2010. Finland, Sweden and Ireland have no official lists, while public access is restricted in Cyprus and Greece. Forensic psychology receives particular attention: adult, child and adolescent psychology and polygraph examination in the Baltic states, three psychological specialisations in Slovenia, the NRGD section on forensic psychiatry, psychology and orthopedagogy, and polygraph examination among Romania's 13 certified specialisations. For England, the commercialisation of forensic services, the role of the

Forensic Science Regulator, ISO 17025 and ISO 17020 accreditation and the closure of the CRFP register in 2009 are outlined. The survey is a reference tool for Ukrainian courts, lawyers and experts.

Keywords: register of forensic experts, European Union, forensic expertise, European e-Justice Portal, EEEI, certification of forensic experts, NRGD, forensic psychological examination, polygraph examination, comparative law.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 27.07.2024; DOI: **10.53672/ej.2.2024.01**[1].

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Reiestry sudovykh ekspertiv v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: Avstrii, Chekhii, Hretsii, Frantsii, Niderlandiv, Rumunii, Slovenii, Latvii, Estonii, Lytvy ta inshykh 17 krainakh - chleniv YES [Registers of Forensic Experts in the European Union: Austria, the Czech Republic, Greece, France, the Netherlands, Romania, Slovenia, Latvia, Estonia, Lithuania and 17 Other Member States]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 2 (55). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2024.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=12974 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІГРАФА

Порушення прав судових експертів "по-українські": правоохоронні органи із залученням слідчих суддів отримують тимчасовий доступ до висновків експертів, обшуки, а сторона захисту ініціює перевірки через органи Мін'юсту дій та рішень судових експертів[1]

Назаров О. А.

Оригінальна публікація · оприлюднено 29.07.2024 · **DOI: 10.53672/ej.2.2024.02**[1]

Анотація. Змагальна модель кримінального процесу, запроваджена КПК України 2012 р., на думку О. А. Назарова, досі не захищає належно судових експертів, які не працюють у державних спеціалізованих установах. Автор показує два канали тиску на них. Сторона обвинувачення на підставі ухвал слідчих суддів, що не підлягають оскарженню, отримує тимчасовий доступ до висновків експертів, речей і документів та проводить обшуки в приміщеннях експертів; за даними Єдиного державного реєстру судових рішень, з 2012 р. таких заходів було близько 45. Сторона захисту, незадоволена змістом експертизи, ініціює перевірки експертів органами Мін'юсту (за підрахунком автора, близько 60), які відкривають доступ до досліджуваних матеріалів і впливають на експертів; один із резонансних випадків завершився фактичним припиненням експертом діяльності. Мета статті — привернути увагу громадськості й міжнародних партнерів України до проблеми та запропонувати практичні алгоритми захисту прав експерта. Аналіз спирається на п. 14 ч. 1 ст. 92 Конституції України, статті 1, 4, 7 і 13 Закону України «Про судову експертизу», статті 65, 95, 101 і 243 КПК України, статті 343 і 386 КК України та зміни, внесені Законом України «Про Вищий антикорупційний суд» від 07.06.2018 № 2447-VIII. Цей закон, як наголошує автор, посилив гарантії незалежності експерта, встановив відповідальність за втручання в його діяльність і передбачив, що роз'яснення щодо висновку експерт дає лише слідчому судді та суду. Як приклад маніпулювання процесуальними можливостями розглянуто ухвалу слідчого судді Таращанського районного суду Київської області від 12.07.2024: нове провадження, відкрите за тим самим фактом, використано для доступу до висновку експерта в іншій справі. Практичну частину становить складений адвокатом В. Деркач алгоритм поведінки експерта під час обшуку із 16 кроків: перевірка посвідчень та ухвали слідчого судді, клопотання про залучення понятих і захисника, відмова відповідати на запитання без адвоката, контроль переліку вилученого, пакування й протоколу. Автор доходить висновку, що по-

рушення прав експертів потребують активного правового реагування, а сумніви щодо правильності висновку слід розв'язувати призначенням повторної експертизи.

Ключові слова: судовий експерт, незалежність судового експерта, втручання в діяльність судового експерта, стаття 343 КК України, тимчасовий доступ до речей і документів, обшук, перевірки Міністерства юстиції України, повторна експертиза, права судового експерта, алгоритм дій під час обшуку.

Violations of Forensic Experts' Rights "the Ukrainian Way": Law Enforcement Agencies Obtain Temporary Access to Expert Opinions and Conduct Searches with Investigating Judges' Approval, While the Defence Initiates Ministry of Justice Inspections of Experts' Actions and Decisions

Nazarov O. A.

Abstract. The adversarial model introduced by the 2012 Criminal Procedure Code of Ukraine, as O. A. Nazarov argues, has not been matched by adequate safeguards for forensic experts working outside state forensic institutions. The article describes two channels of pressure. The prosecution, relying on investigating judges' rulings that cannot be appealed, obtains temporary access to expert opinions, items and documents and searches experts' premises; the author counts about 45 such measures since 2012 in the Unified State Register of Court Decisions. The defence, dissatisfied with an opinion, files complaints that have led to about 60 inspections of experts by Ministry of Justice bodies, gaining access to case materials and influencing the experts concerned. The legal analysis covers Article 92 of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine "On Forensic Examination", the Criminal Procedure Code, Articles 343 and 386 of the Criminal Code and the 2018 Law "On the High Anti-Corruption Court", which strengthened guarantees of expert independence, criminalised interference with forensic activity and limited the duty to explain an opinion to the investigating judge and the court. A ruling of 12 July 2024 by an investigating judge of the Tarashcha District Court illustrates how a parallel proceeding on the same facts was opened to reach an expert

opinion in another case. The practical part presents a 16-step algorithm drafted by attorney V. Derkach for an expert facing a search: checking identity documents and the court ruling, requesting attesting witnesses and counsel, declining to answer questions without a lawyer, and controlling the inventory, packaging and search record. Disputes over an opinion, the author concludes, should be resolved through a repeat examination.

Keywords: forensic expert, expert independence, interference with forensic activity, Article 343 of the Criminal Code of Ukraine, temporary access to items and documents, search, Ministry of Justice inspections, repeat examination, rights of forensic experts, conduct during a search.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 29.07.2024; DOI: **10.53672/ej.2.2024.02**[1].

REFERENCES

1. Nazarov O. A. Porushennia prav sudovykh ekspertiv "po-ukrainski": pravookhoronni orhany iz zaluchenniam slidchykh suddiv otrymuiut tymchasovyi dostup do vysnovkiv ekspertiv, obshuky, a storona zakhystu initsiiuie perevirky cherez orhany Miniustu dii ta rishen sudovykh ekspertiv [Violations of Forensic Experts' Rights "the Ukrainian Way": Law Enforcement Agencies Obtain Temporary Access to Expert Opinions and Conduct Searches with Investigating Judges' Approval, While the Defence Initiates Ministry of Justice Inspections of Experts' Actions and Decisions]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 2 (55). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2024.02. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=12985 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.3. СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА

Військова психодіагностика: в 2021 році на базі 169-го Навчального центру імені князя Ярослава Мудрого фахівцями проводилось

випробування військового мобільного психолого-діагностичного комплексу[1]

Оригінальна публікація · оприлюднено 27.05.2024

Анотація. Редакція поєднує повідомлення про військову психодіагностику з оглядом нормативного регулювання психофізіологічної експертизи в Україні. Відправною точкою слугує повідомлення 169-го навчального центру імені князя Ярослава Мудрого в мережі Facebook про випробування 26 травня 2021 р. військового мобільного психолого-діагностичного комплексу (МПДК) на базі автомобіля МАЗ, призначеного для психологічного та психофізіологічного діагностування кандидатів на військову службу й військовослужбовців; комплекс дає змогу одночасно обстежувати до трьох десятків осіб. Далі систематизовано правову базу. Відповідно до Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі (спільний наказ МОЗ України та Держнаглядохоронпраці від 23.09.1994 № 263/121), для робіт, пов'язаних із носінням вогнепальної зброї, перевіряють сенсомоторні реакції, реакцію на рухомий об'єкт, увагу та швидкість її переключення, емоційну стійкість і тривожність, агресивність та втому. Порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій (наказ МОЗ від 21.05.2007 № 246) зобов'язує працівників, зайнятих на роботах, що потребують професійного добору, подавати комісії висновок психофізіологічної експертизи (п. 2.13) і допускає їх до таких робіт лише за його наявності (п. 3.2). За описом канд. мед. наук В. В. Маслюка, директора ТОВ «Експертно-навчальний центр», ключовою законодавчою основою є ст. 5 Закону України «Про охорону праці». Додатково наведено Правила визначення придатності за станом здоров'я осіб для роботи на суднах (наказ МОЗ від 19.11.1996 № 347), ст. 6 Директиви Ради 89/391/ЄЕС, листи Держгірпромнагляду 2014 р., а також проєкти порядку проведення психофізіологічної експертизи (2008 і 2022 рр.), облікових форм висновку та протоколу (2022 р.) й інтегрованого переліку робіт, що потребують професійного добору, та професійно важливих психофізіологічних якостей (2023 р.). Огляд

корисний військовим психологам, фахівцям з охорони праці та судовим психофізіологам: він показує, що психофізіологічна експертиза має власну нормативну основу, але частина документів щодо порядку її проведення існує лише у вигляді проєктів.

Ключові слова: військова психодіагностика, мобільний психолого-діагностичний комплекс, професійний добір, психофізіологічна експертиза, психофізіологічні показники, медичний огляд працівників, охорона праці, робота з вогнепальною зброєю, 169-й навчальний центр.

Military Psychodiagnostics: Field Testing of a Military Mobile Psychological Diagnostic Complex at the 169Th Prince Yaroslav the Wise Training Centre in 2021

Abstract. Selecting recruits and serving personnel requires rapid psychological and psychophysiological assessment. This editorial review starts from a Facebook announcement by the 169th Prince Yaroslav the Wise Training Centre about the field testing, on 26 May 2021, of a military mobile psychological diagnostic complex built on a MAZ truck and capable of examining up to thirty people at once. It then outlines the Ukrainian legal framework for psychophysiological examination. Under the List of Jobs Requiring Professional Selection (joint order No. 263/121 of 23 September 1994 of the Ministry of Health and the State Committee for Labour Safety Supervision), work involving firearms requires testing of sensorimotor reactions, reaction to a moving object, attention and attention switching, emotional stability and anxiety, aggressiveness and fatigue. The Procedure for Medical Examinations of Certain Categories of Workers (Ministry of Health order No. 246 of 21 May 2007) obliges such workers to submit a psychophysiological examination report to the medical board and admits them to the work only if they have one. Following a description by V. V. Masliuk, PhD in Medicine, the review names Article 5 of the Law of Ukraine “On Labour Protection” as the key statutory basis and lists further acts: the 1996 rules on medical fitness for work on ships, Article 6 of Council Directive 89/391/EEC, letters of the State Mining Supervision Service of

2014, and drafts of an examination procedure, report forms and an integrated list of jobs and professionally important psychophysiological qualities prepared in 2008, 2022 and 2023. The material is useful for military psychologists, occupational safety specialists and forensic psychophysiologists, showing that some key procedural documents still exist only as drafts.

Keywords: military psychodiagnostics, mobile psychological diagnostic complex, professional selection, psychophysiological examination, psychophysiological indicators, occupational medical examination, labour protection, work with firearms, Ukraine.

Вперше оприлюднено: сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 27.05.2024.

REFERENCES

1. Viiskova psykhodiahnostyka: v 2021 rotsi na bazi 169-ho Navchalnoho tsentru imeni kniazia Yaroslava Mudroho fakhivtsiamy provodylos vyprobuvannia viiskovoho mobilnoho psykholoho-diahnostychnoho kompleksu [Military Psychodiagnostics: Field Testing of a Military Mobile Psychological Diagnostic Complex at the 169Th Prince Yaroslav the Wise Training Centre in 2021]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 2 (55). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/12413-vijskova-psikhodiagnostika-v-2021-rotsi-na-bazi-169-go-navchalnogo-tsentru-imeni-knyazya-yaroslava-mudrogo-fakhivtsi-provodilos-viprobuvannya-vijskovogo-mobilnogo-psikhologo-diagnostichnogo-kompleksu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Якщо особа через психічну хворобу не може надати усвідомлену письмову згоду на поміщення її до психіатричного закладу, то таке поміщення потребує виключно рішення суду – КЦС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 29.08.2024

Реферат. Колегія суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду в постанові від 23 липня 2024 р. у справі № 758/4817/23 (провадження № 61-4195св24) розглянула позов про визнання незаконною госпіталізації недієздатної особи до психіатричного закладу. Позивач — батько й один з опікунів сина, визнаного недієздатним, який перебуває в інтернаті, — стверджував, що сина на підставі направлення, оформленого з грубими порушеннями законодавства, помістили до КНП «Клінічна лікарня "Психіатрія"», де той перебував п'ять днів. Суди першої та апеляційної інстанцій у позові відмовили, вважаючи, що госпіталізація відбулася за усвідомленою письмовою згодою пацієнта. КЦС ВС скасував ці рішення і позов задовольнив. Правова аргументація ґрунтується на ч. 1 ст. 13 Закону України «Про психіатричну допомогу», статтях 29 і 55 Конституції України, статтях 3 і 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, рішеннях Конституційного Суду України від 2 червня 2016 р. (справа № 1-1/2016) і від 20 грудня 2018 р. (справа № 1-170/2018) та практиці ЄСПЛ. Суд звернув увагу, що рішенням про визнання сина позивача недієздатним установлено одночасну наявність обох критеріїв: він не усвідомлює значення своїх дій і не керує ними, а медичних даних про покращення його психічного стану на день госпіталізації матеріали справи не містять. Тому підписаний пацієнтом документ «Усвідомлена згода особи на госпіталізацію до психіатричного закладу» не свідчить про добровільність. Суть правової позиції: поміщення недієздатної особи, яка за станом психічного здоров'я не здатна надати усвідомлену письмову згоду, є примусовим і потребує рішення суду; інакше воно непропорційно обмежує її право на свободу та особисту недоторканність і порушує ст. 5 Конвенції. Постанова має значення для судових психологів і психіатрів, які оцінюють здатність особи усвідомлювати значення своїх дій і керувати ними, а також для опікунів, адвокатів і закладів психіатричної допомоги: формальний підпис пацієнта не замінює судового

контролю, якщо медична документація не підтверджує відновлення його здатності до усвідомленого волевиявлення.

Ключові слова: психіатрична допомога, примусова госпіталізація, недієздатна особа, усвідомлена згода, право на свободу та особисту недоторканність, стаття 5 Конвенції про захист прав людини, судовий контроль, опіка, Касаційний цивільний суд.

If a Person Is Unable, Due to Mental Illness, to Give Informed Written Consent to Placement in a Psychiatric Institution, Such Placement Requires a Court Decision: Civil Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).

Abstract. Psychiatric hospitalisation of legally incapacitated persons raises questions about the validity of their consent and the need for judicial review. In its resolution of 23 July 2024 in case No. 758/4817/23, the Civil Cassation Court within the Supreme Court of Ukraine examined a claim by the father and co-guardian of an incapacitated man living in a residential care home, who had been admitted for five days to a municipal psychiatric hospital on a referral allegedly issued in gross breach of the law. The lower courts dismissed the claim, finding that the patient had given informed written consent. The Supreme Court set aside their decisions and granted the claim. Its reasoning draws on Article 13(1) of the Law of Ukraine "On Psychiatric Care", Articles 29 and 55 of the Constitution of Ukraine, Articles 3 and 5 of the European Convention on Human Rights, decisions of the Constitutional Court of Ukraine of 2 June 2016 and 20 December 2018, and the case law of the European Court of Human Rights. The court noted that the judgment declaring the son incapacitated had established both legal criteria, inability to understand the meaning of his actions and inability to control them, and that the file contained no medical evidence of improvement on the day of admission. A signed consent form therefore could not make the hospitalisation voluntary. The court held that placing an incapacitated person who cannot give informed written consent in a psychiatric institution is involuntary and requires a court decision; otherwise it disproportionately restricts liberty and security of

person and violates Article 5 of the Convention. The ruling is relevant to forensic psychologists and psychiatrists assessing capacity, to guardians and to lawyers.

Keywords: psychiatric care, involuntary hospitalisation, legal incapacity, informed consent, right to liberty and security, Article 5 ECHR, judicial review, guardianship, Supreme Court of Ukraine.

Першоджерело: Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 23.07.2024 у справі № 758/4817/23 (провадження № 61-4195св24).[2] Реферат оприлюднено в журналі 29.08.2024.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Yakshcho osoba cherez psykhichnu khvorobu ne mozhe nadaty usvidomlenu pysmovu zghodu na pomishchennia yii do psykhiatrychnoho zakladu, to take pomishchennia potrebuie vykliuchno rishennia sudu – KTSS VS [If a Person Is Unable, Due to Mental Illness, to Give Informed Written Consent to Placement in a Psychiatric Institution, Such Placement Requires a Court Decision: Civil Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 2 (55). URL: https://expertize-journal.org.ua/zovnishni-novyny/13215-yaksho-osoba-cherez-psihichnu-hvorobu-ne-mozhe-nadati-usvidomlenu-pismovu-zgodu-na-pomishennya-yiyi-do-psihiatrichnogo-zakladu-to-take-pomishennya-potrebuye-viklyuchno-rishennya-sudu-kcs-vs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 23.07.2024 u spravi № 758/4817/23 (provadzhennia № 61-4195sv24) [Ruling of the Civil Cassation Court Within the Supreme Court of 23.07.2024 in Case No. 758/4817/23 (Proceedings No. 61-4195Sv24)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/120719844 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.4. СУДОВА ПРАКТИКА

Міністерство юстиції України буде здійснювати аналіз прийнятих рішень дисциплінарної палати ЦЕКК щодо притягнення судових експертів до дисциплінарної відповідальності з метою визначення та узагальнення типових дисциплінарних проступків експертів[1]

Міністерство юстиції України.

Реферат офіційного документа · оприлюднено 13.06.2024

Реферат. Наказом Міністерства юстиції України від 13 травня 2024 р. № 1414/5 «Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності» внесено низку змін, зокрема до Положення про Центральну експертно-кваліфікаційну комісію при Міністерстві юстиції України та атестацію судових експертів, затвердженого наказом Мін'юсту від 03.03.2015 № 301/5 (зареєстровано 04.03.2015 за № 249/26694). Матеріал зосереджено на новому пункті 23 розділу VI Положення, текст якого наведено повністю. Відтепер структурний підрозділ Мін'юсту кожні шість місяців аналізує рішення дисциплінарної палати ЦЕКК про притягнення судових експертів до дисциплінарної відповідальності, щоб визначити й узагальнити типові дисциплінарні проступки, вчинені під час судово-експертної діяльності, з урахуванням наявної інформації про судове оскарження таких рішень. Результати оформлюють у вигляді звіту без даних про суб'єктів призначення та проведення експертиз, учасників справ та інших відомостей, які не можна розголошувати, і публікують на вебсайті Мін'юсту не пізніше 20 числа місяця, наступного за звітним; за розрахунком редакції, найближчий звіт мав з'явитися до 20 січня 2025 р. Редакційний коментар порушує два питання: чи буде проаналізовано рішення дисциплінарної палати та їх судове оскарження за попередні роки і чому Положення досі не передбачає відповідальності самих членів палати за непрофесійні дії, прихований конфлікт інтересів чи ухвалення рішень під впливом

вищого керівництва. Ці ризики, за твердженням редакції, підтверджує соціологічне дослідження сфери судової експертизи, проведене на запит Проєкту ЄС «Право-Justice» з 19 травня по 30 червня 2023 р. на всій території України, крім тимчасово окупованих територій, методами глибинних інтерв'ю й анкетування представників сфери та загальнонаціонального опитування населення; його результати представлено 26 вересня 2023 р. Для судових експертів нова норма створює публічне, хоча й знеособлене, джерело відомостей про практику дисциплінарної палати, яке можна використовувати для запобігання порушенням, підготовки до атестації та аргументації під час оскарження дисциплінарних рішень.

Ключові слова: судові експерти, дисциплінарна відповідальність судових експертів, Центральна експертно-кваліфікаційна комісія, дисциплінарна палата ЦЕКК, типові дисциплінарні проступки, Міністерство юстиції України, наказ № 1414/5, Проєкт ЄС «Право-Justice», конфлікт інтересів.

The Ministry of Justice of Ukraine Will Analyse Decisions of the Disciplinary Chamber of the Central Expert Qualification Commission on Disciplinary Liability of Forensic Experts to Identify and Summarise Typical Disciplinary Offences

Ministerstvo yustytsii Ukrainy.

Abstract. Order of the Ministry of Justice of Ukraine No. 1414/5 of 13 May 2024 “On Approval of Amendments to Certain Regulatory Acts on Forensic Expert Activity” amended, among other acts, the Regulation on the Central Expert Qualification Commission (CEQC) under the Ministry of Justice and on the certification of forensic experts, approved by Order No. 301/5 of 3 March 2015. The editorial summary focuses on the new paragraph 23 of Section VI of the Regulation, quoted in full. A structural unit of the Ministry must now analyse, every six months, the decisions of the CEQC disciplinary chamber imposing disciplinary liability on forensic experts in order to identify and generalise typical disciplinary offences, taking into account available information on court appeals against those decisions. The analysis takes the

form of a report that must not contain data on those who ordered or conducted the examinations, on participants in the proceedings or other protected information, and is published on the Ministry's website no later than the 20th day of the month following the reporting period; by the editors' calculation, the first report was due by 20 January 2025. The editorial commentary asks whether earlier decisions of the disciplinary chamber and their judicial review will also be analysed, and notes that the Regulation still provides no liability for chamber members for unprofessional conduct, hidden conflicts of interest or decisions taken under pressure from senior officials. The editors refer to a sociological study of the forensic sector commissioned by the EU Project Pravo-Justice, conducted in May–June 2023 through in-depth interviews, questionnaires and a nationwide public opinion survey. For forensic experts, the new rule creates a public, anonymised source on disciplinary practice.

Keywords: forensic experts, disciplinary liability, Central Expert Qualification Commission, disciplinary chamber, typical disciplinary offences, Ministry of Justice of Ukraine, Order No. 1414/5, EU Project Pravo-Justice, conflict of interest.

Першоджерело: Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів з питань судово-експертної діяльності : наказ М-ва юстиції України від 13.05.2024 № 1414/5.[2] Реферат оприлюднено в журналі 13.06.2024.

REFERENCES

1. Ministerstvo yustytsii Ukrainy. Ministerstvo yustytsii Ukrainy bude zdiisniuvaty analiz pryiniatykh rishen dystsyplinarnoi palaty TSEKK shchodo prytiahnennia sudovykh ekspertiv do dystsyplinarnoi vidpovidalnosti z metoiu vyznachennia ta uzahalnennia typovykh dystsyplinarnykh prostupkiv ekspertiv [The Ministry of Justice of Ukraine Will Analyse Decisions of the Disciplinary Chamber of the Central Expert Qualification Commission on Disciplinary Liability of Forensic Experts to Identify and Summarise Typical Disciplinary Offences] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v

yurydychnii praktytsi. 2024. № 2 (55). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/12582-kozhni-6-misyatsiv-minyust-bude-zdijsnyue-analiz-prijnyatikh-rishen-distsiplinarnoji-palati-tsekk-shchodo-prityagnennya-sudovikh-ekspertiv-do-distsiplinarnoji-vidpovidalnosti-z-metoyu-vizn-achennya-ta-uzagalnennya-tipovikh-distsiplinarnikh-prostupkiv-yaki-skoyuyut-eksperti (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro zatverdzhennia Zmin do deiakykh normatyvno-pravovykh aktiv z pytan sudovo-ekspertnoi diialnosti [On Approval of Amendments to Certain Regulatory Acts on Forensic Expert Activity] : nakaz M-va yustytsii Ukrainy vid 13.05.2024 № 1414/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-24#n14 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Апеляційний суд вправі запросити висновок органу опіки та піклування про дозвіл на припинення частки дитини у праві власності – КЦС ВС[1]

Верховний Суд (Касаційний цивільний суд).

Реферат офіційного документа · оприлюднено 27.03.2024

Реферат. Реферат постанови Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 21 лютого 2024 року у справі № 754/14960/20 (провадження № 61-16981св23) стосується спору співвласників квартири про припинення права малолітньої дитини на 1/40 частки житла з виплатою грошової компенсації. Суд першої інстанції позов задовольнив: дитина квартирою не користується, проживає з батьками, а частка площею 1,805 кв. м незначна, не може бути виділена в натурі, річ неподільна, тож істотної шкоди інтересам дитини припинення права не завдасть. Апеляційний суд це рішення скасував, пославшись на відсутність у дитини іншого житла на праві власності та відсутність висновку служби у справах дітей про дозвіл на позбавлення її частки. Верховний Суд визнав такі висновки передчасними, скасував постанову апеляційного суду й направив справу на новий апеляційний розгляд. За тлумаченням ст. 365 ЦК України кожна з підстав, передбачених пунктами 1–3 ч. 1 цієї статті, є самостійною, проте припинення пра-

ва на частку допустиме лише тоді, коли воно не завдасть істотної шкоди інтересам співвласника та членів його сім'ї; істотність шкоди оцінюють у кожній справі з урахуванням обставин і технічних характеристик спільного майна. Апеляційний суд цих обставин і доводів позивачів не дослідив. Центральна процесуальна позиція полягає в тому, що апеляційний суд, оцінивши відзив органу опіки та піклування з урахуванням статей 2, 367, 368 ЦПК України, може сам запросити письмовий висновок цього органу про дозвіл на припинення частки малолітньої особи, якого вимагають ст. 71 ЦК України та ст. 17 Закону України «Про охорону дитинства». Таке запрошення не є отриманням нового доказу, забороненим ст. 367 ЦПК України, а слугує завданням цивільного судочинства; так само суд діє, коли у справі бракує висновку профспілки при звільненні працівника чи висновку органу опіки щодо спору за участю дитини. Формальне скасування рішення лише через відсутність висновку колегія вважає неприпустимим, а невстановлення всіх обставин справи кваліфікує як порушення ч. 5 ст. 12 ЦПК України. Позиція важлива для суддів, адвокатів, органів опіки та піклування, а також для психологів і судових експертів, які оцінюють інтереси дитини в майнових спорах.

Ключові слова: Верховний Суд, Касаційний цивільний суд, припинення права на частку, спільна часткова власність, малолітня дитина, орган опіки та піклування, висновок органу опіки, апеляційне провадження, нові докази, найкращі інтереси дитини, стаття 365 ЦК України.

The Court of Appeal May Request an Opinion of the Guardianship Authority on Permission to Terminate a Child's Share in Property: Civil Cassation Court of the Supreme Court

Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).

Abstract. Disputes among co-owners over terminating a minor's share in a dwelling require courts to weigh property interests against the best interests of the child. This digest summarises the ruling of the Civil Cassation Court within the Supreme Court of Ukraine of 21 Febru-

ary 2024 in case No. 754/14960/20 (proceedings No. 61-16981sv23). The co-owners sought to end a child's right to a 1/40 share (1.805 sq. m) of a flat in exchange for compensation deposited with the court. The first-instance court granted the claim, finding the share insignificant, indivisible and unused by the child, who lives with the parents. The appellate court reversed, citing the child's lack of other housing and the absence of a permission issued by the children's service. The Supreme Court quashed the appellate ruling as premature and remitted the case. It held that each ground listed in Article 365(1)(1–3) of the Civil Code of Ukraine is independent, yet termination is lawful only where it causes no substantial harm to the co-owner and family members, which must be assessed case by case. The key procedural finding is that an appellate court, having assessed the guardianship authority's response under Articles 2, 367 and 368 of the Civil Procedure Code, may itself request the written opinion on permission required by Article 71 of the Civil Code and Article 17 of the Law of Ukraine 'On Childhood Protection'. This is not the admission of new evidence barred by Article 367 but serves the tasks of civil justice, as when courts request a trade union opinion in dismissal cases. Reversal on that formal ground alone is impermissible. The ruling guides judges, lawyers, guardianship bodies and child psychologists dealing with children's property rights.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, Civil Cassation Court, termination of a share in co-ownership, minor child, guardianship authority, opinion of the guardianship authority, appellate proceedings, new evidence, best interests of the child, Civil Code of Ukraine.

Першоджерело: Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 21.02.2024 у справі № 754/14960/20 (провадження № 61-16981св23).[2] Реферат оприлюднено в журналі 27.03.2024.

REFERENCES

1. Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Apeliatsiinyi sud vpravi zaprosyty vysnovok orhanu opiky ta pikluvannia pro dozvil na prypynennia chastky dytyny u pravi vlasnosti – KTSS VS [The Court of Appeal May Re-

quest an Opinion of the Guardianship Authority on Permission to Terminate a Child's Share in Property: Civil Cassation Court of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2024. № 2 (55). URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/11807-apelyacijnij-sud-vpravi-zaprositi-visnovok-organu-opiki-ta-pikluvannya-pro-dozvil-na-pripinennya-chastki-ditini-u-pravi-vlasnosti-kcs-vs (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Postanova Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu vid 21.02.2024 u spravi № 754/14960/20 (provadzhennia № 61-16981sv23) [Ruling of the Civil Cassation Court Within the Supreme Court of 21.02.2024 in Case No. 754/14960/20 (Proceedings No. 61-16981Sv23)]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/117309609 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Розділ 2. Новини журналу

07.02.2024

Управління "М" (медіа) ДЗНД СБУ - офіційна назва - Управління контррозвідувальних заходів із захисту національної інформаційної сфери. В січні 2024 року журналістами зафіксовано факт можливого порушення прав журналістів з боку працівників цього управління[1]

Матеріал присвячено оприлюдненню на початку 2024 року відео негласного стеження за журналістами Bihus.Info, яке редакція Bihus.Info пов'язала з Управлінням «М» Департаменту захисту національної державності СБУ. Наведено заяву голови СБУ В. Малюка від 6 лютого 2024 року, звільнення керівника ДЗНД та доручення Офісу Генерального прокурора слідчим ДБР (ч. 1 ст. 359 КК України). Редакція журналу склала перелік «сайтів-смітників», що поширили відео, і розглядає можливу легалізацію незаконно здобутих матеріалів та випадки продажу правоохоронцями службової інформації у 2018–2023 роках.

12.03.2024

#просто_про_суд: відкритий та закритий розгляд справи – коли суд приймає рішення про закрите судове засідання[2]

Закарпатський апеляційний суд у рубриці #просто_про_суд пояснює, коли справу розглядають у закритому засіданні. За ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» розгляд відкритий, крім випадків, передбачених процесуальним законом: неповнолітній обвинувачений, злочини проти статевої свободи, захист особистого й сімейного життя, таємниці, безпеки учасників. Клопотання про закритий розгляд має бути обґрунтоване, суд ухвалює мотивовану ухвалу; присутніх, зокрема експертів, попереджають про нерозголошення. Публічно оголошують лише вступну й резолютивну частини рішення.

28.03.2024

Судова практика. Неможливість апеляційного оскарження ухвали суду 1-ї інстанції про відмову в задоволенні клопотання про поновлення провадження у справі: позиція КАС ВС[3]

П'ятий апеляційний адміністративний суд поширив позицію Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду з постанови від 12 березня 2024 року у справі № 640/12926/20. КАС ВС визнав, що ухвала суду першої інстанції про відмову в поновленні провадження не підлягає апеляційному оскарженню, бо її немає в переліку ст. 294 КАС України: прийменник «щодо» в ч. 1 цієї статті окреслює ухвали, які оскаржують окремо від рішення. Право на доступ до суду, за висновком КАС ВС, не порушено, адже позивач може оскаржити саму ухвалу про зупинення провадження.

01.04.2024

Що таке протокол судового засідання - нагадує Черкаський апеляційний суд[4]

Черкаський апеляційний суд нагадує, що таке протокол судового засідання і навіщо він потрібен. Протокол веде секретар; документ забезпечує гласність і законність процесу, фіксує заяви, клопотання, дослідження доказів і потрібен для апеляційного та касаційного перегляду. Перелічено обов'язкові відомості протоколу: дата й місце засідання, склад суду, учасники, назва, номер і час процесуальних дій, ухвали без виходу до нарадчої кімнати. Пояснено порядок підписання, строки оформлення, автоматичне створення протоколу в ЄСІКС і право учасників його оскаржити.

04.04.2024

Відкладення розгляду справи – підстави, причини, наслідки неявки учасників процесу: розповідає Іванівський районний суд Одеської області[5]

Іванівський районний суд Одеської області пояснює, чим відкладення розгляду справи відрізняється від перерви, з яких причин справу відкладають і як повідомляють учасників, свідків та експертів про нову дату. Розглянуто наслідки неявки: у кримінальному процесі можливі привід і грошове стягнення за главами 11 і 12 КПК України, у цивільному залишення позову без розгляду або вирішення справи за наявними доказами. Наведено поважні причини неприбуття, серед них військові події, і випадки, коли засідання можливе без обвинуваченого (статті 34, 146, 147, 163, 172, 182 КПК).

10.04.2024

24 серпня 2023 року на посаду завідувача Київського відділення Львівського науково-дослідного інституту судових експертиз призначено Іщенко Олега Борисовича[6]

Редакція повідомляє, що 24 серпня 2023 року завідувачем Київського відділення Львівського НДІ судових експертиз, створеного 9 вересня 2021 року, призначено О. Б. Іщенка. До того він з 2002 року працював адвокатом, заснував адвокатське об'єднання «ІНДОМІНУС ЛЕКС», а 27 жовтня 2023 року отримав кваліфікацію судового експерта за спеціальністю 13.6. Наведено відомості про попередніх керівників відділення: В. А. Манелюка, до якого 2022 року ЦЕКК застосувала дисциплінарне стягнення, і О. В. Перову, яка, за Реєстром атестованих судових експертів, не мала експертної кваліфікації.

REFERENCES

1. Upravlinnia "M" (media) DZND SBU - ofitsiina nazva - Upravlinnia kontrrozviduvalnykh zakhodiv iz zakhystu natsionalnoi informatsiinoi sfery. V sichni 2024 roku zhurnalistamy zafiksovano fakt mozhlyvoho porushennia prav zhurnalistiv z boku pratsivnykiv tsoho upravlinnia [Department "M" (Media) of the Department of Counterintelligence Protection of State Interests of the Security Service of Ukraine – Official Name: Department of Counterintelligence Measures to Protect the National Information Sphere. In January 2024, Journalists Recorded a Possible Violation of Journalists' Rights by Employees of This Department]. Sudovo-psykholohichna

ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 7 liut. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11706 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. #prosto_pro_sud: vidkrytyi ta zakrytyi rozghliad spravy – koly sud pryimaie rishennia pro zakryte sudove zasidannia [#Simply_about_court: Open and Closed Hearing of a Case – When the Court Decides to Hold a Closed Court Session]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 12 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11641 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Sudova praktyka. Nemozhlyvist apeliatsiinoho oskarzhennia ukhvaly sudu 1-yi instantsii pro vidmovu v zadovolenni klopotannia pro ponovlennia provadzhennia u spravi: pozytsiia KAS VS [Case Law. The Impossibility of Appealing a First-Instance Court Ruling Refusing a Motion to Resume Proceedings in a Case: Position of the Administrative Cassation Court of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 28 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11821 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Shcho take protokol sudovoho zasidannia - nahaduie Cherkaskyi apeliatsiinyi sud [What Is a Court Hearing Record – A Reminder from the Cherkasy Court of Appeal]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 1 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11849 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Vidkladennia rozghliadu spravy – pidstavy, prychyny, naslidky neiavky uchasnykiv protsesu: rozpovidaie Ivanivskyi raionnyi sud Odeskoi oblasti [Adjournment of a Case Hearing – Grounds, Reasons and Consequences of Non-Appearance of the Parties: Explained by the Ivanivka

District Court of Odesa Region]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 4 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11885 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. 24 serpnia 2023 roku na posadu zaviduvacha Kyivskoho viddilennia Lvivskoho naukovo-doslidnoho instytutu sudovykh ekspertyz pryznacheno Ishchenko Oleha Borysovycha [On 24 August 2023, Oleh Borysovych Ishchenko Was Appointed Head of the Kyiv Branch of the Lviv Research Institute of Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2024. 10 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/11933-03-serpnya-2023-roku-na-posadu-zaviduvacha-kijivskogo-viddilennya-lvivskogo-naukovo-doslidnogo-institutu-sudovikh-ekspertiz-priznacheno-ishchenko-olega-borisovicha (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

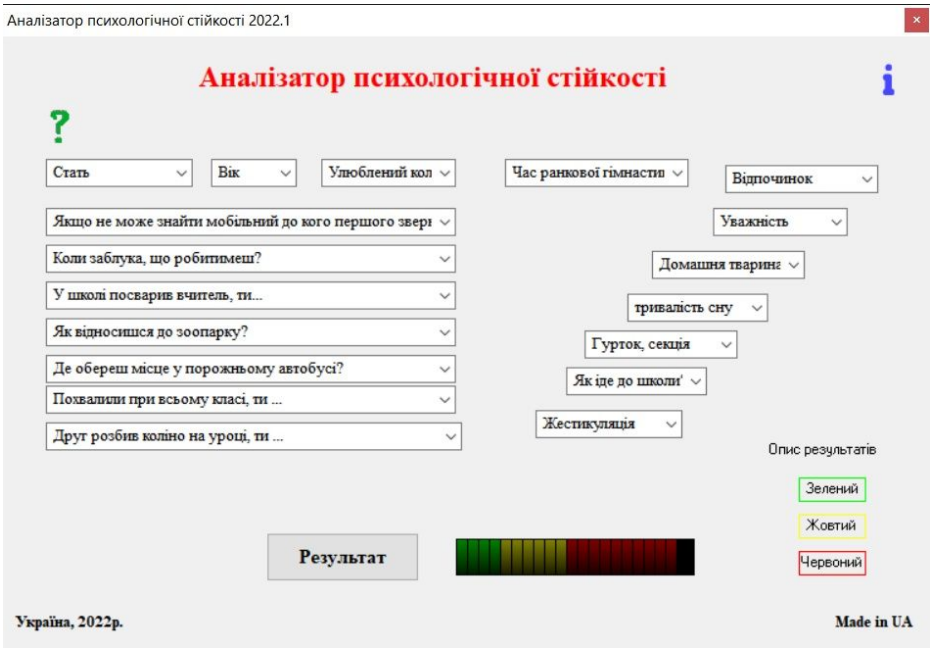
Розділ 3. Новини інженерної психології та психотехніки

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Програма «Аналізатор психологічної стійкості 2022.1»

«Аналізатор психологічної стійкості 2022.1» — безкоштовна комп'ютерна психодіагностична програма для оцінювання психологічних ризиків і стресостійкості дітей.

Автор — фізіолог, біолог, практичний психолог Ілля Миколайович Лисенко (Дніпропетровська область). Програма побудована на соціально-психологічних дослідженнях із загальної психології особистості й адаптована для українських психологів і закладів освіти I–III ступенів у воєнний час [1].



Вікно програми «Аналізатор психологічної стійкості 2022.1» [1]

В основі програми — алгебраїчні розрахунки систем показників і їх кореляції, пов'язані з психологічною та соціальною адаптацією ди-

тини та її реакціями на оточення. Так обчислюються психологічні ризики, стресостійкість і швидкість психічного пристосування до стресових чинників. Програма призначена для вікової групи 6–17 років; точність діагностики, за словами автора, становить 90 % [1].

Програму оприлюднено 20 квітня 2022 року в бібліотеці методичних матеріалів «Всеосвіта»; журнал зберіг резервну копію архіву програми для Windows [1].

REFERENCES

1. Testoteka psykholoha: kompiuterna psykhodiahnostychna prohrama: "Analizator psykholohichnoi stiikosti 2022.1" spriamovana na rozrakhunok psykholohichnykh ryzykiv, stresostiikosti ta shvydkosti psykhichnoho prystosuvannia do stresovykh faktoriv ditei 6-17 rokiv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2023. 7 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-psikhologa/8689-komp-yuterna-psikho-diagnostichna-programa-analizator-psikhologichnoji-stijkosti-2022-1 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Читачі також шукають

- Реєстр методик проведення судових експертиз[1]
- Заява з показаннями свідка, засвідчена нотаріально: позиція Верховного Суду[2]
- 28 типових зразків заяв і клопотань до суду[3]
- Висновок експерта як доказ: правові позиції Верховного Суду[4]
- База правових позицій Верховного Суду[5]

СТАНЬТЕ АВТОРОМ ЖУРНАЛУ

Судова експертиза потребує дослідників, які не бояться складних запитань. Якщо ви науковець, судовий експерт, адвокат, психолог чи здобувач наукового ступеня, надсилайте свої статті до редакції: журнал публікує дослідження з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез наведено далі.

QR-код відкриває цей номер на сайті; архів усіх номерів[6].

ПОТРІБЕН СУДОВИЙ ЕКСПЕРТ?

Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією.

Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[7] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

REFERENCES

1. Reiestr metodyk provedennia sudovykh ekspertyz [Register of Methodologies for Conducting Forensic Examinations]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/reestr-metodik-sud-expertiz (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zaiava z pokazanniamy svidka, zasvidchena notarialno: pozytsiia Verkhovnoho Sudu [A Witness Statement Certified by a Notary: The Position of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5752-zayava-z-pokazannyami-svidka-pidpis-yakogo-zasvidchuetsya-notarialno-v-gpk-nadannya-pokazan-svidkiv-shlyakhom-posvidchennya-notariusom-ne-spriyae-vsebichnomu-zabezpechennyu-prava-uchasnikiv-spravi-staviti-pitannya-v-tsivilnomu-protsesi-pozitsiya-verkhovnogo-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. 28 typovykh zrazkiv zaiav i klopotan do sudu [28 Model Templates of Applications and Motions to the Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-

yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-ti-povi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vysnovok eksperta yak dokaz: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Expert Opinion as Evidence: Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5121-pozitsiya-vs-visnovok-eksperta-ne-e-nalezhnim-ta-dopustimim-dokazom-yakshcho-u-nomu-ne-zaznacheno-shcho-ekspert-obiznanij-pro-kriminalnu-vidpovidalnist-za-zavidomo-nepravdivij-visovok-i-shcho-takij-visnovok-pidgotovleno-dlya-podannya-do-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Baza pravovykh pozytsii Verkhovnoho Sudu [Database of Legal Positions of the Supreme Court]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/baza-pravovykh-pozytsii-verkhovnoho-sudu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Arkhiv nomeriv zhurnalu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Вимоги до статей і тез авторів

ЗАГАЛЬНІ УМОВИ

1. Редакція розміщує статті й тези авторів у мережі Інтернет на офіційному сайті видання. Статті й тези в журналі публікуються безкоштовно.
2. Приймаються статті (до 15 аркушів) і наукові тези доповідей (до 5 аркушів) з тематики журналу, що не публікувалися й не подавалися до друку раніше. Надсилаючи текст, автор, якщо інше не передбачено угодою з редакцією, передає журналу право на виняткову публікацію роботи на безстроковий термін і зберігає право використовувати її текст у подальших працях з посиланням на першу публікацію в журналі.
3. Автор відповідає за зміст роботи, достовірність фактичних даних, цитат, власних імен і географічних назв, а також за відсутність у матеріалі даних, що не підлягають відкритій публікації.
4. Редакція може здійснювати наукове й літературне редагування, за потреби — рецензування, і має право відхилити матеріал, що не відповідає вимогам або тематиці видання, містить плагіат чи поданий із порушенням строку. Виявлений плагіат є безумовною підставою для відхилення.
5. Протягом тижня після отримання статті (тез) редакція повідомляє автора електронною поштою про прийняття матеріалу до публікації.

ОФОРМЛЕННЯ ПУБЛІКАЦІЇ

1. Індекс УДК[1]; відомості про авторів: прізвище, ім’я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, країна (для іноземних авторів). Прізвище та ім’я латиницею подають за офіційними правилами транслітерації[2].
2. Назва публікації стисло відображає її зміст; анотацію подають після назви мовою публікації та українською мовою.
3. Файл Microsoft Word: шрифт Times New Roman, кегль 14, інтервал 1,5, абзацний відступ

1,25 см, береги — 2 см. Рядки: УДК; ім'я та прізвище автора (праворуч, напівжирним); установа, науковий ступінь, вчене звання, посада; назва великими літерами (посередині); анотації; текст.

4. Посилання в тексті — у квадратних дужках із номером джерела і сторінкою, напр. [1, с. 25]; список використаних джерел — наприкінці тексту за ДСТУ 8302:2015. Інтернет-посилання супроводжуються повними адресами URL.
5. Ілюстрації, графіки й таблиці розміщують безпосередньо в тексті там, де вони потрібні за змістом.
6. Структура статті: постановка проблеми та її актуальність; зв'язок із науковими й практичними завданнями; аналіз останніх досліджень; невирішені частини проблеми; мета; виклад основного матеріалу; висновки й перспективи. Структура тез: актуальність, мета, матеріали й методи, результати, висновки, список літератури.

ПОРЯДОК ПОДАННЯ

Статтю (тези) надсилають з дотриманням термінів виходу номерів[3] на електронну пошту заступника головного редактора за напрямом: психологічні науки — д-р психол. наук, професор Євдокимова Н. О. (yevdokymova@ukr.net); юридичні науки — д-р юрид. наук, професор Кириченко О. А. (alankir23@ukr.net), або головному редактору канд. психол. наук, доценту, ветерану війни — учаснику бойових дій, суб'єкту ветеранського підприємництва Назарову О. А. (nazarovua@ukr.net). Назва файлу: «прізвище_стаття» або «прізвище_тези», напр. Шевченко_стаття. Студенти (курсанти, слухачі) додають скан рецензії наукового керівника. Отримання матеріалів редакція підтверджує.

Authors from abroad prepare the paper according to the publication requirements of their country, add a short abstract in Ukrainian and send a Microsoft Word file to nazarovua@ukr.net named "surname_article" or "surname_theses".

Персональні дані авторів використовуються лише для внутрішніх завдань видання й не передаються стороннім особам; надсилання матеріалів означає згоду автора

на їх обробку відповідно до Закону України «Про захист персональних даних». Повний текст вимог — на сайті журналу[4].

REFERENCES

1. Universalna desiatkova klasyfikatsiia (UDK) : onlain-dovidnyk. Teacode. URL: https://teacode.com/online/udc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Pro vporiadkuvannia transliteratsii ukrainskoho alfavitu latynytseiu : postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 27.01.2010 № 55. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Terminy vykhodu nomeriv. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/termini-vikhodu (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (*Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice*). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509; префікс DOI 10.53672 (Crossref), DOI журналу 10.53672/ej.

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Внесений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (свідоцтво серія ДК № 8355 від 09.06.2025; види діяльності: видавнича діяльність, розповсюдження видавничої продукції). Статус суб'єкта ветеранського підприємництва підтверджено витягом з Єдиного державного реєстру ветеранів війни від 31.10.2026 № 31102026-00003569 (Міністерство у справах ветеранів України)[3].

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі» (ТОВ «Інститут психологічної експертизи і поліграфа»); міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08[2].

Галузь: юридичні, психологічні науки. **Періодичність:** 1 раз на два місяці. **Мови видання:** українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ПРАВОВІ ПІДСТАВИ

Видання пройшло державну реєстрацію як онлайн-медіа та включене до Реєстру суб'єктів у сфері медіа відповідно до Закону України «Про медіа» (ідентифікатор медіа R40-05509). Види електронних видань, їхні вихідні відомості та правила їх розміщення визначає ДСТУ 7157:2010 «Інформація та документація. Електронні видання. Основні види та вихідні відомості»; на електронні видання поширюються також ДСТУ 3017:2015 «Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять» і ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості».

МЕТА, ГАЛУЗЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Журнал спрямований на втілення в Україні європейських практик наукової самоорганізації, згуртування вітчизняної професійної спільноти науковців, психологів, поліграфологів, правознавців і судових експертів навколо обговорення актуальних теоретико-прикладних проблем спеціальних знань, які застосовуються в юридичній діяльності, зокрема тих, що перебувають у стадії наукової розробки.

Видання присвячене питанням теорії і практики судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній діяльності, сучасному судочинстві, навчанні, тренінгу, формуванню професійно важливих якостей представників юридичних професій (експертів, слідчих, суддів, прокурорів, адвокатів, юристів). До журналу приймаються статті проблемного характеру з цивільного, адміністративного, кримінального, кримінального процесуального та інших галузей права, а також із судової психології та інших напрямів психологічної науки, пов'язаних із судово-психологічною експертизою, використанням поліграфа і спеціальних знань у юридичній практиці. Редакція запрошує до співпраці докторів і кандидатів наук, молодих учених, а також усіх, хто займається науково-практичною діяльністю з цієї проблематики.

The journal is devoted to topical issues of the theory and practice of forensic psychological examination,

the use of the polygraph and other special knowledge in legal activities, modern legal proceedings, education and training of representatives of legal professions (experts, investigators, judges, prosecutors, attorneys, lawyers).

СТРУКТУРА ВИДАННЯ (ЗА ПОЛОЖЕННЯМ ПРО ЖУРНАЛ)

- Реферати, анотації та бібліографічні описи щодо застосування спеціальних знань: новини науки та прикладної діяльності; міжнародний досвід і співробітництво.
- Наукові публікації (статті): теорія та історія застосування спеціальних знань; судово-психологічна експертиза: методичні підходи до вирішення завдань; проблемні аспекти застосування поліграфа; правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності; точка зору фахівця; юридична практика; інновації наукової школи юриспруденції професора Аланкіра; сторінка вченого.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

This publication practices a policy of immediate open access to published content, upholding the principles of the free flow of scientific information and the global exchange of knowledge.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал створено у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа як ефективних інструментів сучасної психологічної науки у вирішенні найвідповідальніших правових проблем і ситуацій, а також використання інших напрямів спеціальних знань у юридичній практиці (економічних, товарознавчих, медичних, військових, криміналістичних тощо). Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання в міжнародній базі періодичних видань.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Журнал включено до інтернет-баз даних наукових видань, державних реєстрів медіа та бібліотек:

- Реєстр суб'єктів у сфері медіа (Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення), ідентифікатор медіа R40-05509[4]
- Google Scholar (Google Академія)[5]
- ISSN International Centre — ISSN Portal, запис 2521-1463[6]
- Crossref — член-реєстрант DOI, префікс 10.53672[7]
- Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ)[8]
- Polska Bibliografia Naukowa (PBN)[9]

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62.
Mailing address: Khreshchatyk Str. 22, P.O. Box V-62, Kyiv-1, 01001, Ukraine.

Засновник — видавець (з усіх питань діяльності журналу): канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович; тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net.

Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна, тел. +38 (050) 493-72-81, e-mail: yevdokymova@ukr.net; д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович, тел. +38 (068) 760-60-26, e-mail: alankir23@ukr.net.

Сайт: expertize-journal.org.ua[10]; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

Електронна сторінка цього номера[1]. Джерело відомостей: сторінка «Про реферативно-наукове видання» на сайті журналу[3].

REFERENCES

1. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice]. 2024. № 2 (55). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2024. URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/nomera/19772-2024-2-55 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kyiv International Forensic Institute of Psychological Examination and Polygraph Research] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

4. Vytiah z Reiestru subiektiv u sferi media shchodo online media "Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi" (identyfikator media R40-05509). Natsionalna rada Ukrainy z pytan telebachennia i radiomovlennia. URL: https://drive.google.com/file/d/1YG1vbKwA5qQ2HXbKIKXVNeZs4tcUPtaw/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : profil u Google Akademii (Google Scholar). URL: https://scholar.google.com/citations?user=EaNiTNMAAAAJ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

6. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys ISSN 2521-1463. ISSN Portal. ISSN International Centre. URL: https://portal.issn.org/resource/ISSN/2521-1463 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys zhurnalu v Crossref (prefiks DOI 10.53672). DOI: https://doi.org/10.53672/ej. [in Ukrainian].

8. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Reiestri naukovykh vydan Ukrainy. UkrINTEI. URL: http://nfv.ukrintei.ua/view/614090f159cc1d06af650872 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

9. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : zapys u Polska Bibliografia Naukowa (PBN). URL: https://pbn.nauka.gov.pl/core/#/journal/view/648237294097070b7dded6b3/9b3b60a2-d524-45ec-8e49-95ff3cacdb78 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

10. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice] : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/ (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал

2024, № 2 (55) (березень – квітень 2024 р.)

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 52 с.

Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua